

★ *Ora Ĵurnalo*

Numero 2, decembro 2017

*Al la tuta mondo:
Bonvenon al la **verda** Gotenburgo!*

Kristfesta etoso ĉe Kronhuset en Gotenburgo

*Bonvolu viziti nian retpaĝon:
www.esperanto-gbg.org*

Kio okazis post la unua numero de Ora Ĵurnalo?

1. Ni – Ingegerd, Andreas kaj Siv – ricevis laŭdon de diversaj personoj pri la iniciato eldoni retan Ĵurnalon.
2. Kelkaj legis tre atente kaj trovis erarojn... Laŭdon al ili !

a. "Ĝi ne estas ĵurnalo, sed monata revuo." Sed ne gravas! Oni ja povas legi po pecon el la paĝoj ĉiun tagon. La franca vorto *jour* (en Ĵurnalo) ja signifas tagon.

b. Bengt Olof Åradsson solvis la problemon sur paĝo 6 pri la foto de la nekonata kongreso. La kongreso okazis en Frostavallen, Skanio.

c. Ĉiam atentema Aino Åberg rimarkigis ke la ora trezoro sur paĝo 7 ne povas pezi 7084 kilogramojn, sed 7,084 kilogramojn.

Daŭrigo pri Oraj trezoroj

En novembro 2013 la arkeologoj publikigis la trovon de la trezoro kun 29 oraj figuroj en Västra Vång en Blekinge. Antaŭ nelonge du pliaj figuroj estis trovitaj.

La oraj figuroj estas malgrandaj, maldikaj kaj kun orumitaj figuroj.

La arkeologoj pensas ke la oruloj estas trovitaj sur loko de kulturo aŭ templo.

Kio okazis en tiu ejo loko dum la tempo de vikingoj?

Skribu vian historion al la naskiĝfestoj ĉe Helfrid la 16an de Decembro! /Ingegerd

Aliaj oruloj serĉataj

Mi, Siv, – vole-nevole – troviĝas en la elekta komitato de SEF (Sveda Esperanto-Federacio). Nun mi serĉas tri orbulojn :

1. prezidanto
2. kasisto
3. anstatuanto

Vi ankaŭ povas kandidatiĝi mem! Certe estas pluraj esperantistoj, kiuj ne apartenas al iu klubo kaj ne estas konataj de la majoritato. Unue serĉu kasiston, ĉar sen tiu, SEF ne povas funkcii. Do, sendu al mi proponojn pri la tri orbuloj: siv.burell@gmail.com

Pri Ora Ĵurnalo

Ora Ĵurnalo estas reta magazino eldonata de Ora Klubo, subtena klubo de la esperantolibrejo en Stannum, Östadsvägen 68. La eldonfrekvenco estos neregula, sed proksimume ĉiun aŭ ĉiun duan monaton.

Redaktantoj: Siv Burell, 070-721 34 79, siv.burell@gmail.com kaj Ingegerd Granat, 073-502 53 32, ingegerd.granat@telia.com. Fina paĝaranĝo: Andreas Nordström, arendsian@hotmail.com.

La magazino estas senkosta kaj elŝutebla el la retejo de Esperanto-Societo de Gotenburgo: www.esperanto-gbg.org. **Volonte plusendi ĝin!**

**Kontaktu iun el la redaktantoj kiam vi volas viziti
la bibliotekon en Stannum, ili malfermos al vi!**

Iomete pri la iama ICA-nutraĵvendejo en Stannum, kie nun troviĝas la esperantobiblioteko

Kjell Jonsson kune kun sia edzino Kicki posedas la domon.

Kjell rakontas:

La domo konstruiĝis en 1947 de Olle kaj Stina Eriksson. Tiam la negocado startis kiel ICA-vendejo.

En 1962 Inga-Stina kaj Karl-Erik Jonsson transprenis la negocon kaj daŭrigis la nutraĵvendadon ĝis la mezo de la deka jardeko. En ĝia lasta jaro ĝi fariĝis servobutiko, antaŭ ol la entrepreno ĉesis.

Miaj gepatroj venis el farmista familio. Mia patro havis laboron en Bergum, sed estis i.a. ankaŭ okupita pri laboro ĉe la muelilo de Stannum (ĝi ne plu troviĝas, mi pensas ke ĝi estis forbrulita). Mia patrino elkreskis en Ytterstad. Ŝi laboris pri viandaĵoj, antaŭ ol la paro transprenis la vendejon en Stannum.

Karl-Erik havas telefonkontakton kun iu kliento. Kjell ofte akompanis sian patron, kiam li liveris varojn.

La vivkondiĉoj de miaj gepatroj estis tiel malsimilaj ol tiuj de nia tempo, ke estas malfacile kompreni. En la flanko de mia patro, parencoj (mi ne scias kiom da) migris al Usono, por trovi pli bonan estontecon.

Miaj gepatroj naskiĝis dum la depresio kaj havis siajn infanecojn dum la dua mondmilito. Foje ili rakontis ke oni miksis arbŝelon en la panopaston, oni divenas ke de tempo al tempo estis malluksaj kondiĉoj. La gepatroj opinias ke ili havas memorojn de la nigrumo, kiam neniu fenestroj devus brili, kiel sekuriga dispono kontraŭ eventualaj atakoj de bombaviadiloj. Kiam mi ordigis en la domo post la forpaso de miaj gepatroj, mi trovis malnovajn porciokuponojn.

Ĉe la kaso.

Kiam miaj gepatroj komencis pri la ICA-vendejo, estis nova kaj streĉa ĉapitro de la vivo. Foje patrino rakontis ke ŝi memoras la onidiron ke venus aparaton, per kiu oni povus vidi kiam oni ludas futbalon. Estis antaŭ la televida epoko. Ili spertis grandajn ŝanĝojn je sociaj kondiĉoj.

Kicki venas de Nässjö, Smolando, kaj translokiĝis al Stannum en 1989. Mi (Kjell) estis kreskinta en la etaĝo super la vendejo, kiu do estas mia gepatra hejmo. Ni loĝiĝis en Gråbo en 1990. Ni transprenis la domon post miaj gepatroj, kiuj forpasis en 2011 kaj 2013 respektive. Kicki laboras en Vasaskolan,

Gotenburgo, kaj mi pri la sociala administrado de Angered.

Ĉe la viandotablo.

Memoro de mia infaneco estas la interrompoj de la kurento. Verŝajne la interrompoj pli oftis tiam, ĉar okazis plurfoje. Ĉiuokaze mi memoras ke la vendejpersonaro havis poŝlampetojn kaj dismetis kandelojn en la butikoj. Fariĝis tre silente en la butikoj, kiam neniu kasapartoj sonis kaj neniu frostigujoj zumis. Ankaŭ la ventoliloj haltis. Ĉio silentiĝis. Moĵose kaj samtempe ekscite. Sed la vendaĵo daŭris kiel kutime. Ĉe la kaso oni kalkulis mane aŭ per mana kalkulilo. Tio ankaŭ funkciis.

Inga-Stina kun sia nepo Tobias, la filo de Kjell kaj Kicki.

En la okdekaj jaroj estis maltrankvile en la labormerkato. Fariĝis granda striko kaj la liveraĵoj estis malregulaj. Mi memoras ke ĉiu

kliento nur estis permesita aĉeti limitajn litrojn da lakto.

lamaniere la vendejo de miaj gepatroj vere estis antaŭ sia tempo. Multfoje mi veturis vendrede kun mia patro por liveri varojn. Tiutempe la klientoj telefonis siajn mendojn al la vendejo. La varojn oni kolektis kaj (plej ofte) estis patro, kiu liveris ilin. Por tiu servo la kliento pagis 3 kronojn.

Hodiaŭ ĉi tio tute ne estas stranga. Mendoj per Interreto estas ĉiutaga afero.

Jen bildo de 31a de decembro 1992. Floroj, kiam la vendejo de Inga-Stina kaj Karl-Erik ĉesis.

La laborhoroj postulataj, por igi la vendejon profitodona, ne estus akceptitaj hodiaŭ. Divenprove ordinara laborsemajno tiam ampleksis 55–60 horojn.

Tempoj ŝanĝis. Miaj gepatroj fariĝis pensiuloj. Estis malfacile havi la konkurencon de grandaj vendejoj.

Nuntempe la vendejlokoj estas uzataj por enmagazenigo. Entreprenoj kaj privatpersonoj povas lui ekstran stokejon kiam bezono ekas. Stokejoj en diversaj grandecoj estas luigataj. Kaj feliĉe la Esperantobiblioteko troviĝas en la kelo. Baldaŭ ni metos esperanto-ŝildon ekster la domo.

Vendejoj en Stannum

Nuntempe estas multe pli da enloĝantoj en Gråbo ol dum la 20a jarcento. Tamen estas hodiaŭ nur du nutraĵvendejoj en Gråbo kaj neniuj en Stannum. Foje estis kvar en Gråbo. La grandmagazenoj de Gotenburgo "prenis" la klientojn.

Sjöblom startis sian unuan nutraĵvendejon en la dometo de Svante Andersson, "Svantes". Poste li konstruis la unuan permanentan vendejon en la vilaĝeto de Stannum, ĉirkaŭ 1906. Ĝi ankaŭ funkciis kiel poŝtcentralo.

Dum la jaroj 1925 – 1926 li ankaŭ havis filion apud la haltejo de Ytterstad ĉe la landlimo de Gotenburgo.

Du vendejojn ni ricevis en Stannum, kiam Manne Wallin konstruis kaj estris nutraĵvendejon ĉe la fervoja stacidomo de Stannum ĉirkaŭ 1921.

Ivar Edvardsson startis biciklan vendejon kaj riparejon en sia hejmo proksime al la stacidomo komence de la 30a jardeko.

En la vendejo ĉe la stacidomo gotenburgano komencis ŝuriparejon, verŝajne dum 1925 – 1927. Pli poste tiu domo estis luita de la baptistoj kiuj uzis ĝin kiel predikejon.

La viandovendejo de Börjesson komenciĝis en la jaro 1946 distancete de la stacidomo laŭ la vojo al Olstorp. Fine de la 50a jardeko Nyrén transformis ĝin al nutraĵvendejo. Tie la Stannumanoj ankaŭ povis lui frostiguojn. Ankoraŭ ne estis normo havi frostiguojn hejme.

Plue ni havis la kioskon de Sigrun, proksime al la stacidomo 1953 – 1969.

Dum la someraj monatoj troviĝis bakejo en la kelo de Sigrun 1950 – 1958

Se ni tempe reiru ni trovas la unuan bakejon de Stannum meze de la 20a jardeko. Anna

Aspling komencis baki en lavejo, kie troviĝis fera forno ĉar ni uzis ĝin kiel someran kuirejon. Poste ŝi konstruis domon tre proksime kaj daŭrigis la bakejon tie. Ŝi vendis al plural vendejoj inter Gotenburgo kaj Sjövik.

Samtempe ŝi havis etan pensionan entreprenon dum pluraj jaroj.

"Gustafssons affär", ankoraŭ unu el la nutraĵvendejoj en Stannum. (La aŭto estas en la malĝusta ŝoseo!)

Koncerne "Sjöbloms": la vendejo estis transprenita de la bofilo Olle Eriksson kaj la filino Stina en 1936, la saman jaron kiam ili geedziĝis .

En 1947 Olle kaj Stina konstruis sian novan vendejon ĉe la ŝoseo, kaj gvidis ĝin ĝis 1962, kiam Inga-Stina kaj Karl-Erik Jonsson aĉetis ĝin. Ili gvidis ĝin ĝis Novjarvespero 1992.

La vendejo estis luigita dufoje al interesitoj, sed verŝajne ne eblis daŭrigi.

Tio estis la la fino de epoko por la vendejoj en Stannum, negoco, kiu dum la 50a jardeko ampleksis du nutraĵvendejoj, viandejo, kiosko kaj somera bakejo.

Sed neniam antaŭe estis esperanta biblioteko en Stannum. Mankas al ni ŝildo, kiu montras al la biblioteko. Karaj legantoj – ĉu vi volus sendi al mi proponojn kiel aspektus la ŝildo. Mi antaŭdankas!
siv.burell@gmail.com

Pliaj entreprenoj en Stannum

Dum 10 jaroj la "Vendreda-revuo" eldoniĝis en Gråbo. Jen pri la muelilo de Stannum, konstruita en 1943. (La bildoj estas de fotokopiitaj paperoj.)

Fredags-Bladet:

Årgång 11

Fredagen den 29 oktober.

Nr 40/1965

STANNUMS KVARN OCH SÅG

ägs av herr Bertil Andersson och ligger vid vägen Gråbo-Göteborg.

År 1943 byggdes kvarnen och har genom åren byggts till och moderniserats i takt med utvecklingen inom jordbruket. 1959 skaffades en säcktork med en kapacitet av ca 60 säckar per dygn.

Kvarnen i Stannum betjänar över 80 % av jordbrukarna i Lärjedalen, från Lärjeholm och upp till Sjövik.

Kjell-Åke Karlsson skyfflar säd i den nya torkens intag. Kvarnägaren Bertil Andersson berättar att den torkade säden lastas med hjälp av röret mitt på bilden.

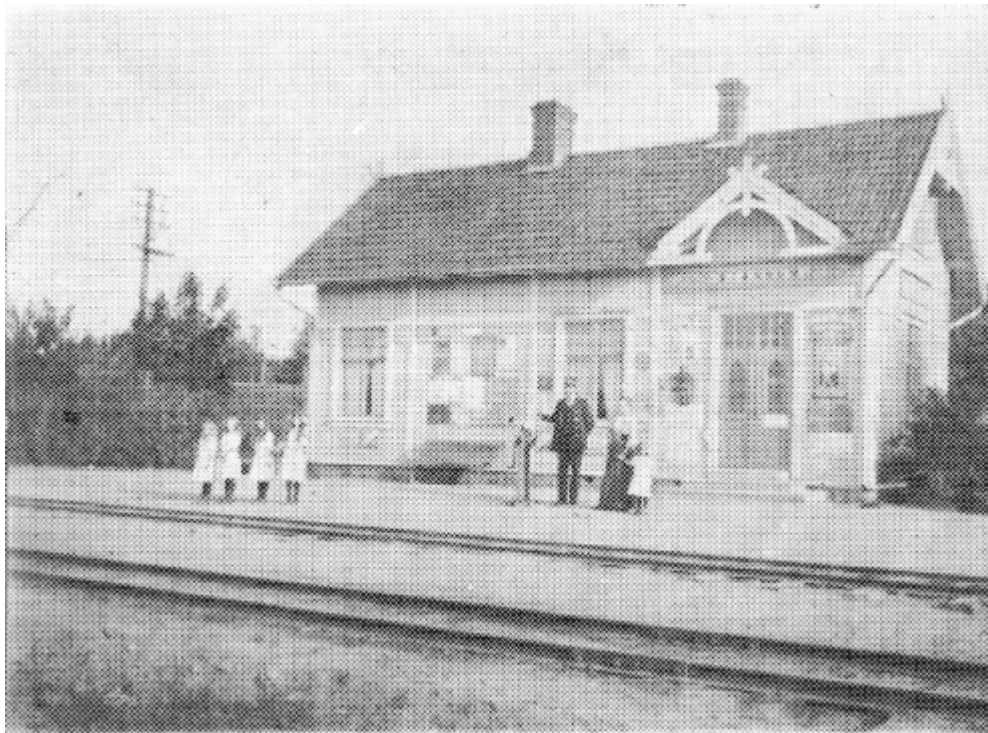
Apud la muelilo ankaŭ troviĝis segejo.

Du kudristoj havis laboron en Stannum komence de la 20a jarcento (=1900-talet).

La foto estas farita ĉirkaŭ 1910.

Proksime al nia biblioteko troviĝis la fervoja stacidomo de Stannum

La Vastra Gotia-fervojo konstruiĝis en 1900 inter Gotenburgo kaj Vara. La lasta trajno iris en la jaro 1967. Estis kun vaporlokomotivo.

Oni povis aĉeti "Promenbiletojn" por iri sur la fervojo inter Stannum kaj Gråbo – 3 km. Kiam oni aŭdis la trajnon oni saltis flanken.

Hodiaŭ la reloj estas for kaj oni povas promeni, bicikli kaj rajdi sur la vojeto, kiu parte estas asfaltita. Triono de la vojeto ne havas asfalton. Estas por la ĉevaloj, sed ne sur la tuta distanco.

La poŝtejo de Stannum komenciĝis en 1900 en la fervoja stacidomo

En 1912 Stannum havis propran telefon-centralon.

La unuaj abonantoj estis:

- Nr 1 Aron Pettersson, Jönsagården
- Nr 2 Joh. Aug. Johansson, Östra Högen
- Nr 3 T R Sjöblom, affären = La ICA-vendejo
- Nr 4 August Pettersson, Stannumgården
- Nr 11 Stannum, la fervoja stacidomo

Sur la bildo la du lastaj telefonistoj en Stannum.

La busvojaĝo inter Stannum kaj Svingeln en novembro 2017

Ni, kelkaj esperantistoj, kunvenis en Stannum, kie estas nia nova esperanto-biblioteko ekde iom da tempo. Nia tasko estis trafolumi materialon kaj ordigi librojn, kontroli dokumentojn kaj oldajn fotojn.

Tuj ekster nia libreja kelo preteriras aŭtobuso **BLUO**, kiu prenos nin ree al Gotenburgo.

Mi decidis forlasi la kunvenon iom pli frue kaj Andreas vidis per sia poŝtelefono ke mi havas 6 minutojn por atingi la haltejon. 6 minutoj por palpserĉi en la novembra mallumo al la haltejo.

6 minutoj – jes, ja tempo sufiĉis, sed mi fariĝis nevideblulino. Spite al tio ke mi portis du flavajn etajn rebrilplastaĵojn kaj ke mi sovaĝe svingis la blankan paĝon de bushoraro. La aŭtobuso preskaŭ tute preterpasis la haltejon kaj haltis tuj iom for. Kiam mi demandis la ŝoforon: "Ĉu miaj rebriloj ne videblas?" li levis sian tekono kaj donis al mi brakrebrilon kun teksto *Västtrafik* por meti al la maldekstra brako. "Maldekstra brako, montru vian maldekstran brakon," li diris kaj klakvolvis ĝin ĉirkaŭ mia brako kaj fine li povis ekkonduki sian aŭtobuson.

Poste li freneze preteriris aliajn haltejojn, kie ne estis atendantoj, kaj subite ekhaltis je haltejo Knipared. Tie ĉe la haltejo staris du volvo-aŭtoj ruĝaj kaj lumumis, eble ia teknika problemo. La busŝoforo estis je telefona kontakto kun iu trafikregadulo, kaj li diris: "Tie estas la ruĝa volvo-aŭto kiu frue postsekvis mian buson, mi vere rekonas ĝin." Li tuj forlasis sian stirlokono, lasis ĉiujn pordojn malfermitaj kaj hastis el la buso al la aŭtistoj, post longa momento revenis grumblante. Li ekstartis kaj denove rapide foriris.

Kiam ni alvenis la haltejon Linnarhultsvägen, li ellasis kelkajn pasaĝerojn tra la mezaj pordoj de la aŭtobuso kaj poste ekaŭdis strangaj pepsonoj de la ŝoforejo. La mezpordoj ne sin fermis, kiel ajn li provis. Denove li eliris la buson, restis ekstere kaj klopodis fermi la pordojn. Mi do pensis ke se li sukcesos, li ne povos eniri, ĉar la frontpordo jam estas fermita kaj la buso restas en idlado. Sed li feliĉe denove eniris kaj de la ŝoforejo li premis ĉiujn butonojn.

La frontpordo tiam ekmalfermiĝis kaj la mezpordojn fermiĝis, sed kiam li volis fermi la frontpordon, denove malfermiĝis mezpordoj. Kaj tiel li manipulis iom da tempo, ĝis finfine ĉiuj pordoj sin fermis, kaj li povis daŭrigi la kondukadon.

Kiam mi finfine estis je la haltejo Svingeln por eliri, la ŝoforo ridetis kaj diris: "Venontfoje vi kunportu poŝlampon!"

Foje dum la veturo mi vidis junan fraŭlinon svingi sian poŝtelefonon por atentigi pri haltado je haltejo. Tiam la ŝoforo dankis ŝin, sed ŝi ne ricevis brakrebrilon de Västtrafik.

Inga Johansson

PS: Titta gärna på YouTube: "Blå Express Kullavik till Gråbo" i tre delar. I den tredje delen stannar bussen i Stannum!

Esperanto-sabato la 2an de decembro en Redbergsskolan

Christin ludis la trumpeton kaj ni kantis pliajn strofojn ol vi vidas ĉi-sube.

El piprokuka land' (Tre pepparkaksgubbar)

Ni venas, ni venas
el Piprokuka land'
survoje, survoje
ni migras man-en-man'.
Kaj brunaj, kaj brunaj
ni estas ĉiuj tri,
korintajn okulojn,
ĉapeloj klinas ĉi.

Meznokt' regas (Midnatt råder)

Meznokt' regas, en domo nun silento –
nun silento.
Morgaŭ estos festo de advento –
de advento.
Tip tap, tip tap,
Ti-pe ti-pe tip tap,
Tip tip tap.

Sankta Luĉia

En Svedio kantata frumatene la 13:an de decembro, la tago de Lucia. Sveda teksto de Arvid Rosén, esperantigita de Birger Gerdman. Sed la melodio origine estas barkista kanto el Napolo.

Peze la nokto nun
domojn alpaŝas,
teron forlasis sun'
ombroj ĝin kaŝas.
Tiam en nokta hor'
pelos mallumon for
Sankta Luĉia, sankta Luĉia.

Paca nokt', Sankta nokt'

Originalo: Stille Nacht, heilige Nacht. Verkis Joseph Mohr 1818.

Paca nokt', Sankta nokt' !
Songŝas stel'. En malhel'
viglas ame la sankta par'.
Ĉarma knabo kun bukla harar',
Dormu, gardos Ĉiel',
Dormu, gardos Ĉiel'.

Post la kantado ni ariĝis en tri grupojn kaj ricevis kartojn kun diversaj temoj:

La unua grupo. Temo: "Oni devas esti singarda por ke neniu ŝtelu la kodon ĉe la elprenaparato."

C. Saluton, Daniel! Bone ke vi venas! Ĉu vi volas stari apud mi, kiam mi elprenos mian monon?

D. Certe, mi volas. Bone vidi vin ĉi tie. Mi povus piede ataki la fiulon.

C. Jes, bone!

Tria persono venas kaj petas helpon.

D. Kion vi volas?

T. Mi volas ŝanĝi monerojn, ĉar mi bezonas moneron por butika puŝĉareto.

D. Ni ne havas ŝanĝmonerojn.

T. Mi bedaŭras.

C (haste rigardas la ulon kaj memoras ke li estas pratempa samklasano): Ho, vi aspektis danĝera kaj mi kredis, ke vi volis kaŝrigardi mian kodon.

T. Ĉu mi danĝera?

C. Ne, mi pardonpetas pro mia suspekto pri vi.

La dua grupo. La temo: "Vi estas invitita al festo, sed ne emas iri tien."

Dommastrino, telefone: Jes mi estas D.

Malvolonta gasto: Saluton, mi estas M.

D. Ho, mi ĝojas ke vi telefonas. Mi esperas ke vi fartas bone kaj venos al nia festo!

M. Mi bedaŭras, sed mi telefonas por diri ke bedaŭrinde mi ne

povos partopreni la feston, ĉar mi estos okupita tiam. Mi devas prizorgi la hundon kaj la kuniklojn.

D. Tiel bone! Ni havos la feston en bieno. Ni volonte havos la hundon kaj kuniklojn en nia

festo. Vi devas veni, ĉar vi devas esti prizorganto ĉe la rostilo.

M. Bedaŭrinde la hundo havas pulojn.

D. Ni povas bani la hundon antaŭ la festo.

M. Ne eblas forigi pulojn tiel rapide.

D. La hundaj puloj ne estas danĝeraj por homoj. Ni volas prepari surprizon por la hundo. Eble la hundo povas resti hejme dum tri horoj dum la festo.

M. Ni ne povos veni, ĉar ni devas esti hejme kaj studi esperanton.

D. Ĉiuj en la festo scias esperanton.

M. Sed ni ne scias sufiĉe da esperanto por povi partopreni en festo.

La tria grupo: La temo: "Vi serĉis laboron kaj nun vi estas ĉe la ĉefo de la entrepreno por intervjuo. Dum la intervjuo vi subite ne plu volas la dungon."

A. Bonvenon! Bv. sidiĝi.

B. Dankon!

A. Mi legis vian CDn kaj ni interesiĝas pri vi.

B. Jes, mi pensas ke estas interesa laboro.

Kial tia interesa laboro estas libera?

A. Sinjoro Karlsson havis la laboron dum kvin jaroj, sed nun li edziĝis kaj la paro baldaŭ translokiĝos al Kameruno. Kiam vi povos komenci la laboron ĉe ni?

B. Mi estas dungita ĝis la unua de januaro en mia nuna laboro.

A. Ĉu mi povas demandi al vi en kiu zodiaka signo vi naskiĝis.

B. (plilaŭtigas la voĉon): Ho ve! Mi tute ne ŝatas vian demandon. Ĉi tio ne estas ĉina entrepreno, ĉu??? Ĝis revido!

A. Ho, sed... sed... kial ŝi forkuris???

Esperanto en Ĉinio!

(el la fejsbuka paĝo de Mireille Grosjean, prezidanto de ILEI)

Vidu! La esperanta flago estas la unua inter multaj – se oni legas de maldekstre al dekstre.

Ŝajnas ke Pekingo estas en la kapo de turistaj lokoj por doni al ĉiu informon en la gepatra lingvo. Ĉi tie informtabulo ĉe la Malpermesita urbo.

La Malpermesita urbo estis la imperiestra palaco, uzata dum la Ming- kaj Qing-dinastioj. La palaco troviĝas norde de la Ĉiel-Paca placo en la centro de Pekingo.

24 imperiestroj regis Ĉinion de la Malpermesita urbo ekde la inaŭguro 1421 ĝis 1911. Onidire la palaco havas 9 999 ½ ĉambrojn, sed estas "nur" 9 371. Hodiaŭ la

palaco estas unu el la plej vizitataj turistaj celoj de la mondo.

Interrete vi povas aŭskulti CRI, la Ĉinia Radio Internacia:

<http://esperanto.cri.cn/radio/china.htm>

Marjorie Boulton (1924 – 2017) kun unu el siaj katoj

Ŝia verkaro ampleksas poeziaĵojn, dramojn, novelojn, rakontojn kaj eseojn. Ŝi estis membro de la Akademio de Esperanto kaj honora membro de UEA.

Boulton skribis du biografiojn pri Zamenhof, unu en la angla, la alia en Esperanto. En 1984 ŝi verkis "Faktoj kaj Fantazioj". Oni povas aŭskulti partojn de "Faktoj kaj Fantazioj" en <https://soundcloud.com/luis-jorge-santos-morales/faktoj-kaj-fantazioj-de-marjorie-boulton>

Jen Verso pri korelativoj:

Iu ŝtelis mian ĉerizartan!
Mi nur iris al la kafmaŝin'
iu iel faris la forportan
iu ien iel portis ĝin!

les mano estas malhonesta
lom mankas konscienco, ie!
Iu prenis ĝin, fiulo pesta,

ial – ĉu malsate, ĉu envie?

Se mi iam trovos tiun ulon
kiu mian torton ie manĝos,
rompos mi tibion kaj fibulon
kaj la formon de la nazo ŝanĝos!

Kia ulo ion ŝtelas, kia
besto? – ia varo por katenoj...
ia bubo... ia... ia... ia...
Tamen, ia-adu nur azenoj !

Marjorie Boulton ŝatis katojn... Kat-amantoj troviĝas ĉie en la mondo. Susanna Schötz, fonetikisto kaj lingvoesploristo je la universitato de Lund, esploras pri la miaŭo de diversaj katoj. Ŝi enbendigas la sonojn de katoj en diversaj situacioj. Estas diferenco inter la miaŭ-sono de kato kiu ĵus havis matenmanĝon kaj kato kiu sidas en transportkaĝo. Sed ĉu katoj ankaŭ havas diversajn sonojn depende de la geografia loko? Ĉu kato de Lund havas alian dialekton ol kato de Sundsvall? Estas varioj en la melodio. Ĉu katoj povus miaŭi esperante? ☺

Lingvoj en Eŭropo – multaj!

Por solvi la lingvan problemon oni provis krei "mondan lingvon".

Jen kelkaj el la planitaj lingvoj en tempoordo:

Volapük, Esperanto, Ideom neutral, Latino sine flexione, Ido, Occidental, Novial, Interglossa, Interlingva, Loglan, Europanto (ur Språk och skrift i Europa av R. Hansson, C.G. Lindgren, H. Ljung kaj T. Lundén).

Jen iomete pri Ido – la ido de Esperanto:

En 1900 oni starigis komitaton por provi ekzistantajn proponojn pri mondlingvo. La franca esperantisto Louis Beaufront faris "reformitan proponon pri esperanto" kiel

bazon por nova helplingvo. Subkomitato sub gvidado de Louis Couturat laboris, kaj en 1908 oni kritikis esperanton pro la ĉapelitaj literoj, kiuj ne troviĝas en la latina alfabeto. La akuzativan -N oni forprenis – malfacile lerni, ili (kaj vi?) diris.

El la multaj plalingvoj, esperanto estas la plej disvastigita. En esperanto troviĝas ideologio, kiu i.a. diras, ke komuna lingvo gvidos al pli paca mondo. Esperantistoj havas eblecon mem krei vortojn. Poste la ofteco de la nova vorto decidas ĉu la vorto fariĝos esperantovorto aŭ ne.

La tri kantobirdoj de Svedio

Christina Nilsson

– fama sveda, internacia kantistino, kiu dum la dua duono de la 19a jarcento lasis sian belan sopranon disvastiĝi helan sonoron en Svedion kaj en la mondon. Ŝi naskiĝis la 20an de aŭgusto, 1843, kiel la sepa infano de Jonas Nilsson kaj Stina-Caisa Månsdotter, kiuj loĝis en farmo ekster Växjö. Kio ajn estu pri la profitodoneco de la farmo, la hejmo estis plenplena je ĝojo, kaj muziko kaj Christina lernis ludi la violonon de frato. Estis la patrino, kiu malkovris la grandan talenton de Christina kaj venigis ŝin al foiroj, kie ŝi kantis kaj ludis.

La foirvizitantoj donis nekredeblan respondon kaj en la foiro de Ljungby en 1857, la distrikta ĵuĝisto Tornérhielm konatigis ŝin. Li decidis pagi ŝian edukadon. Christina translokiĝis al Gotenburgo, kie ŝi estis edukata de la kantistino Adelaide Valerius Leuhausen kaj la 19an de majo, la saman jaron, ŝi debutis. Poste ŝi translokiĝis al

Stokholmo kaj Parizo. Ŝi akiris sukceson kaj la fameco iris antaŭ ŝi en la mondon.

Ŝi mortis la 22an de novembro 1921 en la urba hotelo de Växjö de ambaŭflanka pulminflamo, akirita en Hispanio.

Jenny Lind

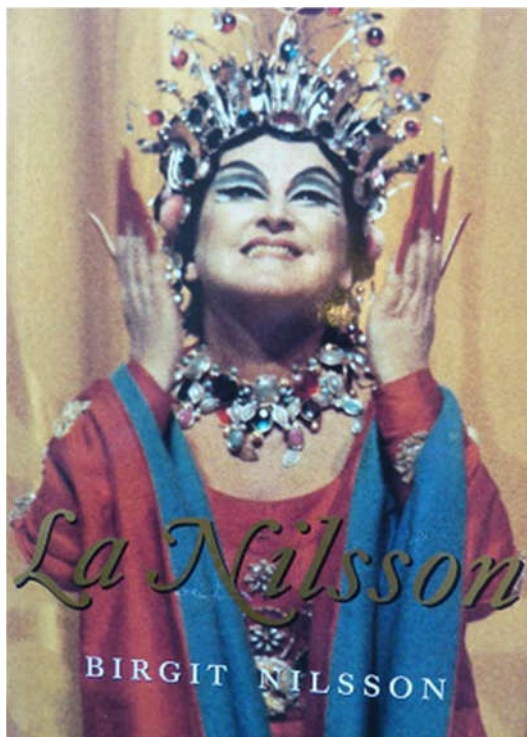
– la sveda najtingalo.

Jenny Lind naskiĝis la 6an de oktobro 1820. Ĉar la gepatroj ne estis geedzoj, ŝi estis rigardata neleĝa infano. Ŝia patrino ne estis afabla, kaj faris la infanecon de sia filino malfacila per eternaj kvereloj kaj perfortoj.

Tage ŝi kutimis sidi ĉe la fenestro kantante kaj iun tagon persono de la Reĝa Opero preterpasante aŭdis ŝian kantadon.

La reputacio kreskis kaj ŝi fariĝis fama. Dum ŝia kantanta vivo ŝi turneis multloke en la mondo kaj ĉie oni ravitiĝis pri la bela kanto. La duan de novembro 1877 Jenny Lind mortis. Ŝi estis enterigita en Anglio en la tombejo de Worcester. Sed eĉ se la bela kanto silentiĝis por ĉiam, oni povas legi la fabelon pri la "Najtingalo" de H.C. Andersen .

Ĉar tiun fabelon li skribis al la kantistino, al kiu li enamiĝis.

Birgit Nilsson

"La Nilsson"

Märta Birgit Nilsson naskiĝis la 17an de majo 1918. Certe la anĝeloj de la ĉielo kantis aparte bele tiun tagon. Birgit publike kantis por la unua fojo je sia bapto en la preĝejo de Västra Karup. La pastro onidire rekomendis "la vataĵon kun forto (=alkoholaĵo)" por haltigi la "kanton".

Ŝi havis feliĉan infanecon en la farmo Svenstad nr 9 sur la duoninsulo Bjäre.

Kiam ŝi komencis la lernejan studadon ŝi jam konis multon kaj la ateston "A" pri paroltalento ŝi frue ricevis. Baldaŭ Birgit havis estontan kantkarieron.

Kelkaj gravaj jardatoj:

1946 ŝi debutis ĉe la Reĝa Teatro en Stokholmo, sed la granda akiro de renomo venis la jaron poste en la rolo de "Lady Macbeth" en la Opero de Verdi.

1954 ŝi fariĝis kantisto de la kortego.

1960 membro de la Reĝa Muzika Akademio.

1968 membro de la analoga akademio de Aŭstrio.

1968 la sama de Bavario.

1998 ricevis la nomon universitata profesoro.

Krom ĉiuj muzikaj sukcesoj Birgit Nilsson estis varma kaj bonhumora persono, kiu partoprenis diversaĵojn. "Jen via vivo", televida programo kun Lasse Holmqvist, estas ekzemplo. "Kanto en la hejmgregiono" estas alia. Ŝi ruzlerte replikiĝis kun ĉiama sprito.

La kanto silentis la Kristnaskan tagon 2005 kaj nun Birgit Nilsson kuŝas en la tombejo de Västra Karup. Sed ĉiam – kiam ni havas multe da mono – ŝi memorigas nin pri ŝi sur la 500-monbiletoj. Mi varme rekomendas ŝiajn skribitajn rememorojn "La Nilsson" kiu eldoniĝis en 1995. Serĉu en malnovlibrejoj! Mi intencas relegi mian ekzenpleron kiel amuzan kristnaskan donacon. /Ingegerd

Kristnasko en Novjorko

Oni aŭdas rakontojn, kiuj restas en la memoro, sed la memoro ne ĉiam estas fidinda. Detaloj estos ŝanĝitaj, sed la kerno kaj etoso restas.

Mia versio de la rakonto

Jill hejmeniris post sia laboro kelkajn horojn antaŭ Jim. Estis ilia unua kristnasko kiel geedzoj. La salajroj estis malaltaj kaj ili nur havis monon por la plej nemalhaveblaj aĵoj. Pri kristnaskaj donacoj ili ne pensis. Jill pretigis la tablon. La meleagro estis en la forno. Multekosta, sed necesa – tamen estis ja ilia unua kristnasko kune. Ankoraŭ restis unu horo ĝis la alveno de Jim. Jill decidis promeni iomete, sed unue ŝi elprenis la meleagron el la forno.

En la montrofenestro de horloĝvendejo ŝi vidis horloĝan ĉenon. Hmmm, belega! La horloĝa ĉeno de Jim estas tro malnova kaj malmoderna, ŝi pensis. Sed la

prezo estis tro alta kaj ŝi pluiris. En la montrofenestro de frizisto ŝi vidis ŝildon: "Ni aĉetas hararon". La hararo de Jill estis longa, bela kaj malhela. Jim tre ŝatis ĝin. Por la mono de sia hararo ŝi povus aĉeti la horloĝĉenon kiel donacon al Jim. Pensite, farite! En la spegulo de la frizisto ŝi vidis sian vizaĝon kun la mallonga nova hararanĝo. Bone – malbone, ŝi ne sciis.

Tuj al la horloĝa vendejo. La mono sufiĉis kaj ŝi hejmeniris kun la ĉeno en skatolo. Hejme ŝi cerbumis... Kion Jim dirus kiam li vidos ŝin

kun la nova tondfasono? Ŝi surmetis koltukon por ke Jim tuj ne estu trafita de ŝoko.

Intertempe Jim vere cerbumis kiel trovi donacon al Jill. Ofte la paro preterpasis la friziston kaj li sciis ke Jill volus perlan harbroĉon por kunteni ŝian longan hararon. Hejmenirante li vidis tri grandajn horloĝojn – sur la preĝejo, sur la urbodomo kaj ĉe la horloĝvendejo. Hejme li havis vekhorloĝon. – Fakte mi ne bezonas mian poŝhorloĝon, li pensis kaj eniris la horloĝvendejon. – Kiom da mono ĉi tiu horloĝo valoras, li demandis. La respondo ĝojigis lin. Sufiĉe por aĉeti la perlan harbroĉon. Dirite, farite. Post kelkaj minutoj li hejmeniris kun la broĉo en eta paketo.

La etoso estis gaja kaj atenda, kiam ili surtabliĝis kaj manĝis. Ili parolis pri la fakto ke ili nun loĝas en propra apartamento, ambaŭ havas laborojn tamen ne bone pagitajn, sed plej grave – ili havis unu la alian.

Post la manĝo Jim donis sian donacon al Jill kaj atendis ŝian gajan ekkrion. Ŝi demetis la paperon, malfermis la skatolon kaj brilis la perla harbroĉo. Ŝi miris ... kaj demetis la koltukon... Silenta momento. Tuj Jill pensis ke nun estas ŝia vico doni sian donacon al Jim. Ŝi tiretis la malnovan horloĝĉenon de Jim por demeti el la poŝo de Jim la horloĝon. Jes – vi scias ke horloĝo ne troviĝas.

Unue nova silento, poste ili ridegis... Kia situacio! Harbroĉo sen longa hararo en kiun meti ĝin kaj horloĝĉeno sen horloĝo. Sed aĵoj ne multe gravas, ili pensis. Ni ja amas unu la alian kaj la estonteco ŝajnas hela.

Ĉu vi pensas ke Jill uzis sian harbroĉon kiam la hararo estis sufiĉe longa? Kaj ĉu vi pensas ke Jim de tempo al tempo gajnis sufiĉe por aĉeti novan horloĝon? Pri tio mi estas certa. Sed ĉiun jaron poste ili sendube memoras sian unuan kristnaskon kun rideto. /Siv

La Kristnaska Evangelio

Kaj en tiuj tagoj eliris dekreto de Cezaro Aŭgusto, ke la tuta mondo estu registrita. Ĉi tiu estis la unua registrado, farita, kiam Kirenio estis reganto de Sirio. Kaj ĉiuj iris, por esti registritaj, ĉiu al sia urbo. Kaj Jozef ankaŭ supreniris el Galileo, el la urbo Nazaret en Judujon, al la urbo de David, kiu estis nomata Bet-Leĥem, ĉar li estis el la domo kaj familio de David, por esti registrita kun sia fianĉino Maria, kiu estis graveda.

Kaj dum ili estis tie, venis la tagoj por ŝia akuŝo. Kaj ŝi naskis sian unuan filon, kaj ŝi ĉirkaŭvindis lin kaj kuŝigis lin en staltrogon, ĉar ne estis loko por ili en la gastejo.

Kaj en tiu sama regiono estis paŝtistoj, kiuj kamploĝis kaj nokte gardis sian gregon.

Kaj anĝelo de la Eternulo alstaris apud ili, kaj la gloro de la Eternulo brilis ĉirkaŭ ili, kaj ili timis per granda timo. Kaj la anĝelo diris al ili: Ne timu; ĉar jen mi venigas al vi bonan sciigon de granda ĝojo, kiu estos al la tuta

popolo, ĉar hodiaŭ estas naskita por vi, en la urbo de David, Savanto, kiu estas Kristo, la Sinjoro. Kaj jen la signo por vi: vi trovos infaneton, ĉirkaŭvinditan kaj kuŝantan en staltrogo. Kaj subite estis kun la anĝelo amaso de la ĉiela armeo, laŭdante Dion kaj dirante: Gloro al Dio en la supera alto. Kaj sur la tera paco inter homoj Difavoro.

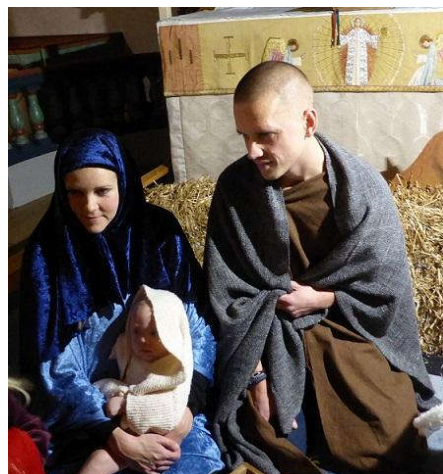
Kaj kiam la anĝeloj foriris de ili en la ĉielon, la paŝtistoj diris unu al alia: Ni jam iru ĝis Bet-Leĥem, kaj vidu ĉi tiun okazintaĵon, kiun la Eternulo sciigis al ni. Kaj rapidante, ili iris, kaj trovis Marian kaj Jozefon, kaj la infaneton kuŝantan en la staltrogo. Kaj tion vidinte, ili sciigis pri la diro, kiu estis parolita al ili pri ĉi tiu infano. Kaj ĉiuj aŭdintoj miris pri tio, kion rakontis al ili la paŝtintoj.

Sed Maria konservis ĉiujn dirojn kaj pripensis ilin en sia koro. Kaj la paŝtistoj revenis, glorante kaj laŭdante Dion pri ĉio, kion ili aŭdis kaj vidis, kiel estis parolite al ili.

Julnatten i Betlehem

av Ingegerd. Till esperanto: Siv.

Julnatten i Betlehem

Det är långt till det fjärran Betlehem,
men jag minns den så innerligt gärna,
natten som gjorde hoppet till hem
under en strålande, gnistrande stjärna.

Det är långt till den lilla, avlägsna byn
Där herdar och kungar letar i skyn,
stjärnor som visar den himmelska skatten,
där undret sker i den mörka natten.

Vad är det som hänt under hela Advent,
är det kanske bara en vacker legend?
Vad var det med stallets lindebarn ment,
skulle han bli den som är gudasänd ?

Jordens människor är ännu brydda.
Långt där borta under himmelsk komet,
ville alla det värnlösa barnet beskydda.
I ett enkelt stall, – är det enda vi vet.

La jula nokto en Betleĥemo

Estas longe ĝis fora Betleĥem'
sed volonte mi pensas pri memoro,
la nokton, kiu faris esperon al hejm'
sub brilanta, flama steloro.

La vilaĝeto situas distance,
Paŝtistoj kaj reĝoj en ĉielo serĉante.
Steloj ĉielan trezoron montrante
kie miraklo malhelnokte okazante.

Kio okazis dum tuta Advent' ?
ĉu nur bela legendo?
Kio pri la vindinfana event'
en stalo, ĉu diosendo?

La tera homaro ankoraŭ cerbumanta
Fore sub ĉiela kometo.
Ĉiuj volis vidi la bebon prizorgata
en simpla stalo – nur tion nia scieto.

Tomten av Viktor Rydberg

Midvinternattens köld är hård,
stjärnorna gnistra och glimma.
Alla sova i enslig gård
djupt under midnattstimma.
Månen vandrar sin tysta ban,
snön lyser vit på fur och gran,
snön lyser vit på taken.
Endast tomten är vaken.

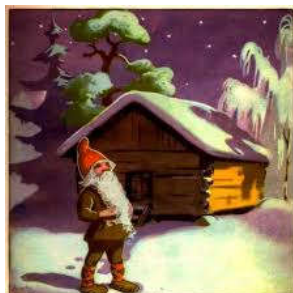
Står där så grå vid ladugårdsdörr,
grå mot den vita driva,
tittar, som många vintrar förr,
upp emot månens skiva,
tittar mot skogen, där gran och fur
drar kring gården sin dunkla mur,
grubblar, fast ej det lär båta,
över en underlig gåta.

För sin hand genom skägg och hår,
skakar på huvud och hätta
"nej, den gåtan är alltför svår,
nej, jag gissar ej detta".
Slår som han plägar, inom kort
slika spörjande tankar bort,
går att ordna och pyssla,
går att sköta sin syssla.

Går till visthus och redskapshus,
känner på alla låsen
korna drömma vid månens ljus
sommardrömmar vid båsen.
Glömsk av sele och pisk och töm
Pålle i stallet har ock en dröm:
krubban han lutar över
fylls av doftande klöver.

.....

Tyst är skogen och nejden all,
livet där ute är fruset,
blott från fjärran av forsens fall
höres helt sakta brusets.
Tomten lyssnar och, halvt i dröm,
tycker sig höra tidens ström,
undrar, varthän den skall fara,
undrar, var källan må vara

La koboldo

(tradukis: Ferenc Szilágyi, Nordia Kantaro)

Jam mordas frost' de l' vintroz',
la stelfajrero krozas.
L' okulojn fermas songopez',
la farmo nun ripozas.
La lun' silente migras, sin
la neĝ' briligas sur la pin',
ĝi molan kovron formas.
Nur la Kobold' maldormas.

Li grize staras ĉe la stal',
li griza en la helo,
rigardis multajn vintrojn al
ĉi luno sur ĉielo,
rigardas al la abiar'
al domgardanta nigra bar',
cerbumas sen la signo
pri solvo de l' enigmo.

La manojn boras li tra l' barb'.
Kapskuas li: l' aferon
diveni murmuris sub la arb'
neeble ĉi misteron.
Sed kiel ĉiam, post minut'
forĝesas li pri la tut',
metadas, zorgas ĉion.
Li havas profesion.

En stalojn li eniras nun
konatas ĉiu najlo.
Bovinoj songas, (brilas lun')
pri herbo sur la pajlo.
Forgese pri la jung', vipiĝ'
nun Pelle songas pri la riĉ'
ke plenas ĝia trogo
de bonodora drogo.

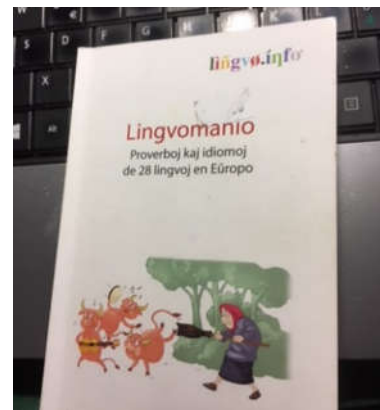
.....

Silentas l' arbarregion',
La vivo frosto mortas
kaj nur la akvofalosojn'
lacete sin alportas.
Aŭskultas li en songsilent'
pensante pri la temptorent'.
Ĉu... Kien fluas l' ondoj
kaj kieas la fontoj?

El la biblioteko de Stannum

Lingvomanio, proverboj kaj idiomoj de 28 lingvoj en Eŭropo. /2015
lingvo.info

Mi citas: La projekto *lingvo.info* celas provizi informojn pri lingvoj kaj subteni multlingvismon en la Interreto. La projekto volas montri belecon, esprimopovon kaj unikecon de lingvoj. Bv. kombini la proverbon de ĉiu lando kun la esperanto-klarigo!

Ĉi-sube vi havas la ĝustan solvon.

1. Angla: Pli bone esti vivanta senkuraĝulo ol mortinta heroo.	Ĥ. Tio, kion vi faras al aliaj, revenos al vi.
2. Bulgara: La rano vidis la hufumatan bovon kaj ankaŭ ĝi suprenigis sian kruron.	H. Vi iritas/ĝenas min.
3. Ĉeĥa: Pasero en mano pli bonas ol kolombo sur tegmento.	Ĝ. Malflue paroli la francan.
4. Dana: Malplenaj bareloj plej bruas.	G. Malvarmega.
5. Esperanto: Fadeno iras, kien kudrilo ĝin tiras.	F Estas malfacile ŝanĝi la kutimojn aŭ karakteron de maljuna homo.
6. Estona: Maljuna urso ne lernos danci.	E. .... (en la libro ne estas klarigo, tamen vi komprenas, ĉu ne?)
7. Finna: Malvarma kiel rusa infero.	Ĉ. Sentaŭguloj plej laŭte fanfaronas.
8. Franca: Paroli la francan kiel hispana bovino.	C. Pli bone certe havi iom tuj, ol eble havi multon poste.
9. Germana: Vi iras sur mian vekhorloĝon.	B. Provi konduti kiel iu multe pli grava kaj esti ridinda pro tio.
10. Greka: La malbonaĵoj, kiujn vi faras, la bonaĵoj, kiujn vi faras, ĉiuj revenos al vi.	A. Aŭdaca konduto ne nepre havas la plej bonajn rezultojn.

Solvo: 1= A; 2= B ; 3= C ; 4= D kaj tiel plu... En la venonta numero estos pliaj proverboj. Sed por havi ĉiujn vi devas aĉeti la libron, kiu ankaŭ havas amuzajn bildojn. Vidu www.lingvo.info !

Ĉu en vi dormas talentulo pri verkado? Se vi loĝas en Gotenburgo vi povos partopreni jenan kurseton! Kaj poste vi skribos svede kaj esperante!

Kom ut ur författargarderoben

Workshop: Skriv kreativt

Arrangör: Skrivarakademin, Folkuniversitet

Plats: Stadsbiblioteket, Plan 1 Götaplatsen

Datum: Må 5 feb 2018 Tid: Kl 18–19.30

Inträde: Kostnadsfritt, ingen föranmälan, inga förkunskaper krävs

Innehåll: Kom och låt dig inspireras av skrivövningar! Susanne ger dig också nycklar till skrivandets värld och tipsar om hur du kan fortsätta att skriva hemma. Alla besökare får ett blad med skrivövningar ur handboken *Dina ord dina berättelser* med sig hem.

Författarpresentation: Susanne är poet, utbildad skivarpedagog och verksam i bokförlagsbranschen som redaktör, lektor och manuscoach. Med hjälp av sina handböcker *Dina ord dina berättelser* och *Publicera dig!* driver hon projektet *Kom ut ur författargarderoben* som uppmuntrar alla att skriva och sprida sina texter.

Vad gör dig glad?

Vad gör dig glad?
Ett varmt skönt bad?
En lyckad bravad?
En revolutionsbarrikad
i en upplyst stad?
Ett vunnet vad?
En skriven rad
ur en kärleksballad?

Generositet, tolerans,
vett och sans
och en liten svart katt
gör mig gla' i da'.

Kio ĝojigas vin?

Kio ĝojigas vin?
Ĉu anĝelin'?
Ĉu filmo en kin'?
kun feliĉa fin'.
Ĉu glaso da vin'?
Ĉu sana spin'?
Ĉu ĉarma virin'
kun blua retin'?

Malavarec', amikec',
tolerem', ridem'
kaj eta nigra kato
ĝojigas min hodiaŭ.

En malhelaj vintraj tagoj ĝojigi vin mem. Ekzemple vi skribu artikolon kaj sendu ĝin al Ora Ĵurnalo.

Nättidningar

Monica Eissing vill tipsa om följande länkar till olika tidningar på nätet för läsare av *Ora Ĵurnalo – organ för Ora Klubo*

Gazetoj elŝuteblaj:

Tra la mondo

<http://esperanto.center/2017/01/27/402?ckattemp=1>

<http://tra-la-mondo.esperanto-urbo.de>

Penseo

<http://www.elperno.cn/penseo/penlisto.htm>

EAB Update (Ĝisdate)

<http://esperanto.org.uk/eab/update.htm>

Juna amiko

<http://www.ilei.info/revuoj/>

Fondita en 1980. Enregistrita en 1987. In 23-a jaro. <http://www.elperno.cn/penseo/penlisto.htm>

Anteo (Ĉinujo)

dialogo kun la ombro

vi ĉasas min
aŭ mi vin sekvas,
danke al sunlumo
ambo kaj nebulo nun disigas for.

kaj sukcedi
mi verŝas
vinon
por vi kaj mi!

Kiel diferencas
via ĉeesto
aŭ ĉeesto?
Vi ĉiam vivas

Tra la mondo ĉefe temas pri Ĉinio kaj aliaj artikoloj.

Redakcio en Ĉinio, nun ankaŭ kunlaboro kun Germanio.

Estas fondita en januaro 2017, tre nova gazeto.

Oni povas elŝuti senpage. Kvar numeroj aperas jare.

Penseo temas pri literaturo, poezio aŭ prozo.

Esperantistoj verkis poemojn. La prozo estas ofte tradukita. Ĝi estas elŝutebla kaj estas ĉina gazeto.

Aperas en ĉiu monato.

Ĝisdate estas angla 4-paĝa malgranda gazeto.

Ĉefe en angla lingvo. Lasta paĝo estas interesa krucvortenigmo. Oni trovas ĝin en hejmpaĝo <http://esperanto.org.uk> kaj serĉu EAB Update ĝisdate.

Kvar numeroj aperas jare.

Juna Amiko estas por infanoj kaj komencantoj.

Estas diversaj artikoloj pri dialogoj, fabeloj, rakontoj ktp.

Oni trovas ĝin en hejmpaĝo www.eventoj.hu kaj serĉu: Juna amiko. Tie oni trovas numerojn kiu aperis ekde 40 jaroj.

Oni povas elŝuti ilin, kiuj interesas. Tri numeroj aperas jare.

Filmosugesto

Hachiko, amiko por la tuta vivo

– filmo pri lojaleco, amikeco kaj amo

Reĝisoro: Lasse Hallström

Aktoroj: Richard Gere, Joan Allen

La filmo estas bazita sur vera japana rakonto pri forlasita hundido, kiu estas prizorgata de profesoro, farita de Richard Gere.

Kiam Akita-hundido "Hachiko" venas al sia nova hejmo, ne daŭras longe ĝis ĝi kaj ĝia paĉjo estas nedisigeblaj. Ĉiun tagon je la sama tempo Hachiko renkontas sian

posedanton ĉe la fervoja stacidomo. Kaj la hundo estos amata membro de la familio.

Sed unu tagon Hachiko vane atendas. Malgraŭ tio, ĝi fidele atendas sian paĉjon ĉiun tagon dum la venontaj dek jaroj. Ĝia sorto tuŝas multajn el la homoj, kiuj preterpasas la stacidomon kaj ili helpas al la hundo per manĝo kaj varmaj vortoj.

Hodiaŭ bronza statuo estas starigita memore al Hachiko ĉe Shibuya Stacidomo.

La filmon oni povas mendi en CDON.se por 79 SEK. /Ingegerd

Librosugesto

sveda libro, baldaŭ ankaŭ en la angla kaj espereble poste ankaŭ en esperanto.

Abundas citaĵoj de pensuloj. Ekz:

"När jag vandrade ut genom dörren mot min frihet, så visste jag att om jag inte lämnade all ilska, hat och bitterhet bakom mig, så skulle jag fortfarande sitta i fängelse."

Nelson Mandela

"När kärlekens makt överträffar kärleken till makt, så kommer världen att vara fredlig"

Jim Hendrix

"Varför dödar vi människor, som dödar människor, för att visa att det är fel att döda människor?" Holly Near

"Öga för öga och världen skulle bli blind"

Mahatma Gandhi

Gör det, som ditt hjärta känner är rätt, för du kommer att bli kritiserad oavsett vad du gör" Eleanor Rosevelt

"Så underbart det är att ingen behöver vänta ett enda ögonblick, innan dom börjar med att förbättra världen. " Anne Frank

"FN har inte skapats för att föra
mänskligheten till himlen, utan för att rädda
den från helvetet " Dag Hammarskjöld

"Det krävs ofta mer mod för att ändra sin
mening än för att förbli den trogen "
Willy Brandt

"Hej Gud. En del som du har skrivit i bibeln är
ju om krig och mord och sånt, är inte det
värre än vidijovöld?" Johan 11 år

"Att vara ängel är ett typiskt kvinnoyrke"
Louise 7 år

"Du är universum, som uttrycker sig själv som
en människa en liten stund" Eckhart Tolle

Kara leganto: Senkoste vi povus elŝuti la
libron. Se vi – kiel mi - preferas paperan
libron aĉetu ĝin de la eldonejo Recito Förlag
AB!

Ĉu vi volus traduki iun el la diroj kaj skribi
filosofian tekston pri ĝi? Bonvenon publiki ĝin
en Ora Ĵurnalo ! /Siv

Alvoko helpi por handikapula dormĉambro

Komento pri la letero sube de Siv Burell:

*Diversloke esperantistoj laboras por la ebleco havi
kulturdomon por kursoj kaj kunvenoj. Margareta
Andersson kaj mi vizitis la francan kastelon dum kvin tagoj
en aprilo ĉi tiun jaron. La kastelo estas ĉarma, sed
modernigi tutan domegon kostas.*

Se vi volas apogi – faru tion! Jen letero de Gresillon:

Esperanto-Kulturdomo Gresillon

Kara samideanino, kara samideano

Ekde sesdek kvin jaroj, nia franca Esperanto-
Kulturdomo posedas kastelon Grésillon por
progresigi Esperanton per kursoj kaj aliaj
esperantlingvaj renkontoj. Por konservi la
ejon kaj adapti ĝin al la postuloj de nia epoko,
necesas bontenaj laboroj : pluraj jam
efektiviĝis, pluraj estas planataj. La
Kulturdomo Greziljono nuntempe povas
aŭtonome certigi parton de tiuj konstruejoj,
sed povas malfacile lanĉi ĉiujn necesajn
laborojn.

Inter la prioritatoj, ni devas al rulseĝaj
personoj kun moveco reduktita (PMR) oferti
unu aŭ du adaptitajn dormĉambrojn kaj
lavejojn. Tiel nin devigas la leĝoj, sed ankaŭ
nia zorgo digne akcepti ĉiujn niaj gastojn sen

diskriminacio. Pluraj ebloj estas konsiderataj
kaj la elektita projekto estos realigita tuj kiam
ni havos la necesajn financojn. La leĝa
limdato de la laŭnormigo estas la 31a de
decembro 2018.

Por akceli la aferojn, ni lanĉas ĉi tiun alvokon
al donacoj. Se vi rekonas la gravecon realigi
plej rapide tiujn laborojn, kaj se vi pretas
subteni nin, bonvolu sendi vian donacon al:
*Maison Culturelle de l'Espéranto, Château de
Grésillon, St Martin d'Arcé, 49150 Baugé-en-
Anjou, France* aŭ per iu el la pagomanieroj
menciitaj en nia retejo, precizigante kiel
pagocelo "donaco PMR".

Vi povas ankaŭ subteni, akirante societajn partojn B (laŭ la statutoj) kaj partoprenante en niaj agadoj, inkluzive en la laboroj de la volontulaj teamoj.

Pli da informoj, i.a. la teĥnika dosiero kaj la kostokalkulo, estos afiŝitaj poste. Ne hezitu nin kontakti per retpoŝto al kastelo@gresillon.org. Kia ajn estas la helpo, kiun vi alportos, la Esperanto-Kulturdomo dankas vin varme

TURE SVENTON I WARSZAWA

Folke Wedlin

efter Åke Holmbergs berömda böcker

Warszawa är en stor stad med många eleganta gator och präktiga byggnader. Varje storstad med självaktning skall ha eleganta gator, där dyra och något mindre dyra affärer ligger på lagom avstånd från varandra. Finns det dessutom alléer och rymliga torg med äldre tornprydda palats i staden, kanske rent av ett slott, så är det inte omöjligt att staden i fråga är huvudstad i något av Europas kända kungariken eller furstendömen. Ett sådant kungligt slott har mycket riktigt Warszawa.

Den här dagen, en solig oktoberdag med lätt snålblåst, gick en gymnasist med runda glasögon och gles mustasch tvärs över Slottsplatsen i Warszawa. Någon kunglig flagga vajade inte från taket av slottet, för den kungliga familjen var inte på plats. I själva verket var det nästan hundra år sedan kungafamiljen senast vistades på sitt slott i den polska huvudstaden. Gymnasisten var dock alltför upptagen av sina egna tankar för

att fästa sig vid denna märkliga omständighet.

Om någon kortvuxen person olovandes hade slagit följe med honom, hade han underifrån kunnat se ett småleende spela på den unge mannens läppar, han hade kunnat höra honom mumla underliga stavelser: "ejo ujo – ilo ulo – inta anta onta", och han hade kunnat se honom då och då sticka handen i kavajfickan, dra upp en liten anteckningsbok och en trubbig blyertspenna, vars spets han blötte mot tungan och sedan i boken gjorde korta noteringar med. Blåsten på det vidsträckta torget virvlade upp löv omkring honom, och när han någon gång kände dem, tycktes han uppfatta dem mest som uppmuntrande klappar på huvudet.

Han fortsatte sin vandring i staden och kom så småningom fram till ett större stenhus, där han gick genom en stor port. Portvakterskan nickade vänligt åt honom, när han gick förbi hennes lucka. "Nu väntar de allt på herr Ludvig", sade hon och nickade vänligt igen. Han sprang med raska steg uppför två halvtrappor, två trappsteg i taget, och stod ett ögonblick stilla framför en lägenhetsdörr med vackert gulddekorerad glastruta som putsats så ofta att mönstret praktiskt taget försvunnit. En liten, nästan omärklig mässingsskylt mitt på dörren upplyste en uppmärksam besökare om att familjen Zamenhof hade sin bostad här. Unge herr Ludvig tryckte ner dörrhandtaget långsamt och gick försiktigt in. I tamburen hängde han av sig sin kavaj på en för ändamålet ytterst välplacerad hängare och kastade en blick mot köket, varifrån moln av väldoftande ångor vällde ut. En röst ljöd inifrån ångorna: "Är det du, Ludvig?" – "Ja, mamma, jag är hemma nu", svarade han. "Pappa frågade just efter dig – gå in till honom i arbetsrummet, så kan du komma och äta sedan".

Faderns arbetsrum var inrymt längre in i den stora lägenheten, och det var inte utan en

viss bävan som sonen nu gick dit. Innan han fått syn på fadern vid skrivbordet, hörde han dennes kraftiga stämma: "Ja, stig på du, Ludvig, jag hade några ord som jag ville säga dig." Ynglingen steg försiktigt in. "Jag hörde av dina lärare idag – ja, var inte orolig, de är väldigt nöjda med dig, men de sade, att du håller på med något underligt språk som du lär dina kamrater. Vad är nu det här?" Han lät vänligt misstrogen.

Ludvig tittade generat ner i parketten som knarrade förrädiskt så fort han rörde sig det minsta. "Det är ett språk som jag själv har tänkt ut, pappa, ett språk som skulle kunna vara allas gemensamma språk just för att det är ingens språk." – "Nog räcker det med dem som finns, min pojke?" Ludvig började förklara, och fadern lyssnade en stund men avbröt sedan: "Det är nog bra, men det där får allt vänta tills du klarat av skolan. Lova mig det!" Han sträckte fram handen, som sonen tveksamt tog samtidigt som han gjorde en kort, motvillig nickning. Därpå vände han sig om och gick mot köket.

2

I köksregionen hade under tiden ångorna lagt sig något. Sikten i det zamenhofska köket var måttlig till god, och unge Ludvig gick utan betänkande in. Det var ett stort och praktiskt kök som han klev över tröskeln till, praktiskt möblerat med ett stort fyrkantigt bord i mitten, precis lagom för en vanlig familj med dussintalet barn eller så. I ett hörn stod spisen, en för tiden ytterst modern vedspis med vidhängd vattenvärmare. Utefter ena långväggen löpte en arbetsbänk, vilken för ögonblicket var belamrad med några av alla de attiraljer och pryttlar som utgjorde nödvändiga tillbehör i ett modernt kök vid denna tid. Ovanför arbetsbänken fanns ett antal fönster, från vilka man kunde blicka ner i ett mörkt schakt. Där nere i mörkret anade man en dyster bakgård. Samma fönster gjorde för övrigt stor nytta genom att släppa

in ljus i köket, som annars hade varit tämligen mörkt, samtidigt som man lätt kunde vädra ut eventuellt besvärande matos genom att öppna dem.

Vid spisen stod Ludvigs mor, fru Zamenhof. När hon såg Ludvig, släppte hon slevan som hon just rörde med i en av grytorna och gav sonen en kram. "Sätt dig nu ner", sade hon, "du är väl hungrig, kan jag tro." Vid bordet satt redan tre personer. Eller för att vara mer exakt satt en av dem, en flicka vid pass 16 år gammal, på ena hörnet av bordsskivan, medan de övriga – en gosse i 12-årsåldern och en kanske 18-årig ung fröken – hade tagit plats på två av de många stolarna runt matbordet.

"Vad sade pappa?" Det var flickan på bordsskivan som inte kunde tygla sin nyfikenhet. "Nej, vet du, Augusta, det har väl inte du med att göra!". Tillrättavisningen kom från hennes ordentliga äldre syster. "Fast jag vill också veta!" inföll 12-årgossen ivrigt. "Ät du istället, Felix, du har ju mat kvar på tallriken!" Den ordentliga pekade uppfordrande på några kvardröjande såspölar på gossens fat.

"Det var säkert något med ditt fåniga språk!" fortsatte Augusta oberört. "Mitt språk – vad vet du om det?" Ludvigs ansikte antog en något rödare färgton än normalt. Augusta knyckte på nacken och dینگlade med sitt fria ben. "Pappa sade säkert till dig att sluta", sade hon tvärsäkert.

"Har du ett eget språk, Ludvig?" Lille Felix' ögon blev stora och nästan lyste i det dunkla köket. Ludvig satte sig vid ena kortändan av matbordet, där hans mamma just ställde fram en rågad middagstallrik. Hans uppmärksamhet upptogs synbarligen helt och hållet av maten; han tuggade och svalde, och han svarade ingenting. Syskonen tittade alla förväntansfullt på sin äldre bror, medan

barnens mor kastade en förstulet granskande blick på sin förstfödde.

"Om Ludvig har något eget projekt på gång, så är det väl hans ensak", sade hon. "Fania" – hon vände sig till den ordentliga dottern – "ni flickor kan börja med disken, och du, Felix, kan springa bort till Grosz fusz', vi behöver potatis. Ta två femkilossäckar. Glöm inte kärran!"

3

Det var i början av december, och den första snön hade redan lagt sig: bara ett relativt tunt täcke ännu så länge, men ändå tillräckligt för att Warszawas hästspårvagnar skulle fastna i rälsens växlar.

Spårvagnsförarna försökte förgäves smälta snön med sina rödglödande svordomar; slädar med pälsklädda människor gled elegant och retsamt pinglande förbi pulsande arbetare och gummor i sjalett. I en skolsal inne på Warszawas Andra Läroverk för Gossar var det denna morgon lite extra högtidligt: en av eleverna i sista ringen fyllde år, och klassen hurrade. Man hade franska den första lektionen, och franskläraren, lektor Beautrompe, som samtidigt var klassföreståndare, hade insisterat på att man skulle fira lärjungen Zamenhof. Ludvig stod nu på podiet intill katedern och tittade genom sina runda glasögon generat ut över klassen, där alla kamraterna hade ställt upp sig vid sina bänkar. Lektorn, som var klädd i sin vanliga nötta bruna kavaj med stormönstrad, något flottig väst och klockkedja, hade lagt armen om Ludvigs axlar och klappat om honom ordentligt. Det var inte vilken elev som helst, det här, det var ju klassens och skolans ljus!

När lektionen så småningom tog slut och ordningsvakterna, kustoderna, hade jagat ut alla elever i den friska, stärkande luften på den rymliga skolgården, samlades en liten grupp kring Ludvig; det var hans bästa

kamrater, Max, Emil och Alexander. ”I övermorgon, den 5:e, tänkte jag ha min födelsedagsfest”, berättade den firade läroverksynglingen. ”Kommer ni allihop då? Det blir bara vi fyra. Och här” – han tog upp ett många gånger sammanvikt papper ur fickan – ”har jag en liten sång, som jag tänkte vi skulle sjunga – på VÅRT språk, ni vet!” Alla tre vännerna trängdes kring Ludvig för att kunna se texten: Malamikete de las nacjes kadò, kadò – Fiendskapen mellan folken må falla, falla!” ”Kadò, kadò!” sade Alexander, ”det skulle lektor Beautrompe gilla: cadeau, cadeau – en gåva, gåva!” Alla pojkarna skrattade hjärtligt.

Den lilla födelsedagsfesten blev utomordentligt trevlig; fru Zamenhof hade bakat en tårta som överglänste det mesta pojkarna hade ätit i födelsedagstårtväg förut, man skrattade och man sjöng ”kadò, kadò!” Men när gästerna hade gått och Ludvig letade efter sin lilla anteckningsbok med alla noteringarna för att göra något tillägg eller liten justering, kunde han inte hitta den. Han letade överallt, i alla fickor och i alla skrivbordslådor, i klädsåpet och under sängen och givetvis i skolväskan, men den viktiga anteckningsboken stod ingenstans att finna. Förtvivlan smög sig in i hans hjärta, och han sov inte mycket den natten.

Fortsättning i nästa nummer

La redakcio deziras al ĉiuj legantoj ĝojajn kaj ripozplenajn tagojn dum la sezonaj festotagoj!

Enhavo

Paĝo

2. Kio okazis post la unua numero de Ora Ĵurnalo?
Pri Ora Ĵurnalo.
3. Iomete pri la iama ICA-nutraĵvendejo en Stannum, kie nun troviĝas la esperantobiblioteko.
5. Vendejoj en Stannum.
6. Pliaj entreprenoj en Stannum.
7. Proksime al nia biblioteko troviĝis la fervoja stacidomo de Stannum.
La poŝtejo de Stannum komenciĝis en 1900 en la fervoja stacidomo.
8. La busvojaĝo inter Stannum kaj Svingeln en novembro 2017.
9. Esperanto-sabato la 2an de decembro en Redbergsskolan.
11. Esperanto en Ĉinio!
Marjorie Boulton (1924–2017) kun unu el siaj katoj.
12. Lingvoj en Eŭropo – multaj!
13. La tri kantobirdoj de Svedio.
15. Kristnasko en Novjorko.
16. La Kristnaska Evangelio.
17. Julnatten i Betlehem.
18. Tomten av Viktor Rydberg – La koboldo.
19. El la biblioteko de Stannum.
20. Ĉu en vi dormas talentulo pri verkado? Se vi loĝas en Gotenburgo vi povos partopreni jenan kurseton! Kaj poste vi skribos svede kaj esperante!
Vad gör dig glad? – Kio ĝojigas vin?
21. Nättidningar.
22. Filmosugesto.
Librosugesto.
23. Alvoko helpi por handikapula dormĉambro.
24. Ture Sventon i Warszawa.